

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΕΣ

ΕΝΑ ΜΕΣΗΜΕΡΙ ΜΕ ΤΗΝ Κ. ΑΙΜΙΛΙΑ ΣΤ. ΔΑΦΝΗ

Ε την κ. Αιμιλία Στ. Δάφνη δεν ήταν καθόλου δύσκολο να πάρουμε συνέντευξη. Συνεργάτρια του περιοδικού και γνώριμη προσωπική από καλύτερα, η ποιήτρια των «Χρυσών κυπέλλων», αν και αποτραβηγμένη στο εξοχικό της σπίτι, έξω στα Πατήσια, μαζί με τον άντρα της, το γνωστό ποιητή και λόγιο, με δέχτηκε με προθυμία και μου μίλησε εκτενέστατα, ένα ολόκληρο μεσημέρι, πριν από το φαγητό, μέσα σε μία νοικοκυρεμένη σάλα, στολισμένη με ζωγραφίες.

Αμα γνωρίσει κανείς από κοντά την κ. Αιμιλία Δάφνη και μιλήσει μαζί της, θα παρατηρήσει κάτι το απλό και ανεπιτήδευτο, το συγκαλημένο και ποιητικό, αυτό που βρίσκεται και στα τραγούδια της, τα γεμάτα από μία παιδική ευσθησία και μία γαλήνη εναντίον των κοσμικών, σαν από κάποια άπαστα και ύπερα' από κάποια μεταμόρφωση, πώς το ιδανικότερο και ωραιότερο. Ο Κοσστής Παλαμάς, ο περισσότερο όλων αριστότερος να κρίνει τα δημοιώγηματα και τα ζητήματα της τέχνης, έγραψε πριν από χρόνια σ' έναν πρόλογο του πώς στο τραγούδι της Αιμιλίας Δάφνη είχε το σεμνότερο στοχαστικό τραγούδι που σκόρπισεν ως την ώρα η λύρα ή νεοελληνική κλημένη από χέρια γυναίκα. Αυτή λοιπόν η σεμνότητα, συνδυασμένη με το στοχασμό, είχε και το κυριότερο γνώρισμα της γυναικάς, όπως δείχνεται στις σχέσεις της με τους ανθρώπους και προπάντων στην αποχή της από κάθε φιλολογικό θόρυβο της εποχής, αντίθετ' από μερικές άλλες ομόφυλές της, που με το να κοιτουσαταφρόνουν λίγους στίχους, θέλουν να παρουσιαστούν και να πιστευτούν σαν οι ένορακιωμένες Μούσες.

— Από τότε γράφατε ποιήματα, κ. Δάφνη; αρχίζουμε την κουβέντα.

— Από μικρή, όπως συμβαίνει με τους περισσότερούς. Μουντζούρωνα τ'α τετραδιά μου με τραγούδια άφουτου ήμουνα μαθήτρια. Όταν έπληθαι στο 'Αρσάκειο, θυμάμαι πώς είχαμε μία δασκάλα γερμανίδα και κακόγνωμη κι' εγώ για να την εκδικηθώ κάθισα και της έγραφα ένα σατυρικό, ως το ποίημα, ποιήμα. Όταν όμως βγήκαμε έξω διάλειμμα, τότε θυμήθηκα πώς η δασκάλα αυτή είχε τή συνήθεια να ψάχνει τις τσάντες μας στα θρανία και φοβήθηκα τόσο πολύ μήπως βρει το άμαρτωλό στοχαστικό μου, ώστε πήγα να σπύσει ή καρδιά μου όπου να ξαναμπώ και να βεβαιωθώ πώς δεν το είχε βρει.

— Στο 'Αρσάκειο ύπηρετήσατε και σεις ως δασκάλα, δεν είν' έτσι;

— Βέβαια. Το περιεργό μάλιστα είνε πώς διορίστηκα σχεδόν άμέσως άφου πήρα από κει το άπολυτήριο. Βρισκόμαστε τότε σε μεγάλες οικονομικές στενοχώριες στο σπίτι μου και φροντισίωμε πολύ για να πετύχω αυτή την αληθινά σωτήρια θέση, στην οποία έμεινα μέχρι του 1912, την εποχή που άραβωνιάστηκα και παραιτήθηκα.

— Η πρώτη σας συλλογή τότε βγήκε;

— Στά 1903. 'Ο πρώτος της τίτλος ήταν «Χρυσάνθεμα». Άργότερα την ξανατίτωσα με άλλαγμένο τίτλο, «Ποιήματα», θυμίζωμαι μάλιστα πώς πούλησα περίπου τρεις χιλιάδες αντίτυπα και με τα κέρδη της συλλογής κατόρθωσα να ξεκαλώσω τα έπιπλα του σπιτιού μας που μάς τα είχαν πάρει για ένεχυρο. Άλλά η πρώτη μου αυτή έπιτυχία είχε και τις λύπες της...

— Τιποτε φιλολογικές επικρίσεις ίσως;

— Όχι φιλολογικές, άλλα κάτι άλλο χειρότερο. Έκεινον τον καιρό έπαιτσε του 'Αρσακείου όπου δίδασκα ήταν ο περιώνυμος Μιστριώτης, ο γλωσσαμύντωο καθηγητής. Έδιάβασε λοιπόν τα ποιήματά μου και επειδή τα βρήκε γραμμένα φυσικά στη δημοτική, με κάλεσε στο γραφείο της διευθυντορίας και μου έκανε μετροστά της αδυσπρόοπτες παρατηρήσεις. Μου είπε πώς δεν έπιτρέπεται να χρησιμοποιούν χυδαία γλώσσα οι διδασκάλισσα του ανωτέρου παρθεναγωγείου και πώς αν εξακολουθήσω την ίδια ταχτική, θα κινδυνέω να παυτώ. Έγώ σ' όλο αυτό το διάστημα έτρεμα, γιατί φοβόμουν μη χάσω τη μοναδική μου θέση, και στο τέλος ύποσάχηκα να πάψω το γράφω. Άλλά δυστυχώς...

— Έχει και συνέχεια;

— Ναι. Δυστυχώς μία έφημερίδα εκείνου του καιρού, ή «Ακρόπολις», άρχισε να παίρνει από τον τόμο μου στίχους και να τους δημοσιεύει στην οικεία στήλη. Ο Μιστριώτης, φαίνεται, παρακολούθησε το φύλλο και μία μέρα με ξανακάλεσε και μου παρατήρησε πώς δεν είχα τηρήσει την ύπόσχεσί μου και σκόπευε να με πάψει. Τότε αναγκάστηκα να γράφω μόνη μου στην έφημερίδα και να παρακαλέσω το διευθυντή να σταματήσει την αναδημοσίευση των στίχων μου, γιατί αντί καλού μου έκανε κακό. Και έτσι γλύτωσα από την απειλή του Μιστριώτη...

— Άμα φύγατε από το 'Αρσάκειο ύστερ' από το γάμο σας, δεν ξαναγράψατε το γράμμα;

— Βέβαια. Έκτός από τη φιλολογική μου εργασία, έκανα τότε και μεταφράσεις ή άλλη ύλη για τις έφημερίδες. Σάφαινα όμως με τη συνηθείά μου, επειδή δεν κυκλοφορούσα ποτέ στα δημοσιογραφικά γραφεία, τάβανα μέσα σ' ένα φάκελλο, τάδυνα στον άντρα μου και τά πήγαινε αυτός.

— Φιλολογικές παροές δεν κάνατε;

— Ποτέ. Δεν είχα, ούτε έχω συμπάθεια προς τις ταβέρες, τα κρασά και τα σχετικά. Αυτά δεν μου πηγαίνουν καθόλου έμμένα. Έμμένα μου άρέσει πολύ ή μοναξιά και το σπίτι, ή οικονομική γαλήνη και ή σπιτικές φροντίδες, μαζί με το διάβασμα και το γράφω, έννοείται. Τώρα που αποχτήσαμε με τις οικονομίες μας αυτό το σπίτι, είμαι εύτυχισμένη, επειδή μπορώ και παρω όσες ώρες θέλω κάτω στον κήπο. Δεν μπορείτε να φανταστήτε τί χαρές δίνει σ' έναν άνθρωπο ο κήπος. Πρέπει να παρακολουθήσει κανείς από κοντά τα φυτά και τα δέντρα, από τη στιγμή που ξεπετούν τα πρώτα φύτρα ως την ημέρα που βγάξουν λουλούδια και καρπούς, ή να επικοινωνήσι με τη ζωή τους που μάς είνε, των περισσότερών, άγνωστη. Έγώ είμαι άφοσιωμένη στο φυτικό μου βασίλειο και δοκιμάζω σπάνιες χαρές μέσα σ' αυτό. Ένα πρωί έξανα, βλέποντας άνθισμένη τη ροδακινιά μου, αισθάνθηκα μέσα μου μία πρωτογνωριστη συγκίνηση και κόντευα να κλάψω άπ' τη χαρά μου...

— Έμαθα πώς θα βγάλετε κι' ένα βιβλίο, σχετικά με τον κήπο...

— Ναι, το ετοιμάζουμε μαζί με τον άντρα μου. Θα γράφει με συνεργασία των δύο μας. Άλλα κεφάλια θάνα του ενός και άλλα το άλλου. Έννοείται όμως πώς θα προσέξουμε προπάντων στη φιλολογική μορφή του και δεν θα θελήσουμε να προσθέσουμε ένα νέο βιβλίο κοντά στα τόσα της... κηπουρικής φιλολογίας, που συμβουλευόμαι κι' εγώ ή ίδια για να περιποιούμαι τα φυτά μου.

— Έχετε άνέξδοτη φιλολογική εργασία;

— Πώς! Έχω μία συλλογή ποιημάτων, που σκοπεύω να την τυπώσω, ύστερ' άπ' τού άντρός μου, με τίτλο πιθανότατα «Ο Έβδομος οιδανός». Έχω ακόμα ένα τρίπραχο δράμα που δεν τόδωσα για πα'ξωμο, κάμποσα μονόπρακτα, έξω από κείνα που τυπώσα, και δυο μυστελειωμένα μυθιστοήματα. Το ένα άπ' αυτά περιγράφει τύπους παλιούς που τους έγνωρσα καλά από κοντά στην παιδιά μου συνοικία, στην Άγία Τριάδα. Έκει καθόμισταν μέσα σε μία αυλή μαζί με τέσσερες άλλες οικογένειες και βρήκα άρετό ύλο για το βιβλίο μου.

— Ποιά μέθοδο συνηθίζετε ν' ακολουθείτε στο γράφω σας;

— Έγώ και' άρχην ποτέ δεν γράφω καταναγκαστικά. Γράφω μόνον όταν έχω κέρρι και έν το περισευματός της καρδιάς. Για τα περιγραφήματά μου εργάζομαι τις περισσότερες φορές το βράδυ και θέλω νάχω κοντά μου το φως της λάμπας. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο με τους στίχους. Αυτοί μου έρχονται όποτε τύχει, εκεί που σκαλίξω ή μαγειρεύω, και συχνά δημοιουγείται μέσα μου άέριό το ποιήμα, έτσι που δεν έχω παρά να πάσω την πένα και να το γράφω. Κάποτε όμως δεν μένω εύ-

Η κ. Αιμιλία Στ. Δάφνη. (Τελευταία φωτογραφία της ποιητορίας)

χαριστημένη άπ' αυτό και τότε ή δεν το γράφω καθόλου ή το κάνω κομμάτια ύστερ' από καιρό.

— Μπορείτε να μου άναφέρετε μερικές προτιμήσεις σας μεταξύ των ποιητών;

— Ευχαρίστος. Έγώ αγαπούσα άνέξαθεν και αγατώ ακόμα τα ποιήματα του Παλαμά. Την αγάπη μου αυτή άλλωστε την έζηρηνώθησα από τον πατέρα μου, τον Κοΰρπειλο, που ήταν κι' ο ίδιος λόγιος και έξέδιδε μία έφημερίδα, ένα περιοδικό και μία άνθολογία ποιητών μας στη γαλήνη. Έπιπλέον έκτιμώ τον Μαλακάση, που με γοήτευε έναν καιρό, το Γριτάκη και τον Πορφύρα. Έπίσης ήμουν έρωτευμένη με τους στίχους του άντρός μου, προτού ακόμα τον γνωρίσω και των παντρετώ...

— Για τον Καρυωτάκη τί ιδέα έχετε;

— Είνε άναμφισβήτητο ποιητής, άλλα μου φαίνεται κάπως στενοχωρημένος και πηγμένος, ένω έχω θέλω στην ποίηση άλλα, λύτρωση και εύτυχία. Κάποτε ήμουν άτασιούδοξη, άλλα με την ήλικία βρήκα την ισορροπία και τη γαλήνη.

— Από τους Γάλλους ποιητές προτιμάτε;

— Τόν Φρανσβς Ζάμ, τον ποιητή της άγροτικής γαλήνης και της ήσυχης ζωής, το Βερλαίν, το Μοντεσσκιού, τον πεσσομιστή Λαφόνγκ και άλλους...

— Και για το δικό μας το Φιλίρα τί ιδέα έχετε;

— Μολονότι άκατάστατος, είνε λαμπρός ποιητής. Πρέπει να σάς πω μάλιστα, ότι ο Φιλίρας χρησίμευσε και... προξενιτής μας. Προτού παρθίμε δηλαδή, πηγαυνοερχόταν από το σπίτι του Στεφάνου, όπου κομίσταν ταχτικά στις δύσκολες μέρες, στο δικό μου

Η ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΕΝΟΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ

Ο ΓΚΑΙΤΕ ΣΤΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

('Επί τη βάσει των πληροφοριών πού είχαν την εύγενή καλωσύνη νά μᾶς δώσουν οί κ. κ. Διον. Λαυράγκας, 'Εδμ. Φύρστ και Περ. Γαβριηλίδης)

ΙΣ τὰ χρονικά τοῦ Νεοελληνικοῦ Θεάτρον τὰ ἔργα τοῦ Γκαίτε ἔχουν καταλάβει μιά ἀπ' τῆς πρώτης θέσεως. Ὅλες ἡ παραστάσεις τὸν ἐσημείωσαν πάντα ἐξαιρετικῆς ἐπιτυχίας. Ἀπ' τὰ ἔργα τοῦ ἀθάνατου Γερμανοῦ ποιητοῦ, τὸ γνωστότερον καὶ δημοφιλέστερον στὴν Ἑλλάδα εἶνε ὁ «Φάουστ», ἡ βασιεὶά καὶ γενναία φιλοσοφία αὐτῆς τραγωδίας. Ἀπάνω στὴν ὑπόθεσι τοῦ «Φάουστ» ὁ Γκρουὼ ἐγράφη, ὡς γνωστόν, τὸ ὁμώνυμο μελοδράμα, πού παίχτηκε κ' αὐτὸ στὸ Ἑλληνικὸ Θέατρο, σὲ μετάφρασι τοῦ Ραγκιαβῆ. Στὸν ἴδιο ὅμως θεῖο βασίζεται καὶ ὁ «Μεριστοφέλες», ἡ ὄπερα τοῦ μουσουργοῦ Μπόιτο, μεταφρασμένη ἀπ' τὸν μαέστρο μας κ. Λαυράγκα, καθὼς καὶ τὸ συμφωνικὸ ποίημα τοῦ Μπερλιόζ «Ἡ Καταδίκη τοῦ Φάουστ». Ἐπίσης τὰ μελοδράματα «Βέρθερος» καὶ «Μινιὸν» ἔχουν κ' αὐτὰ τὴν ὑπόθεσι τῶν ὁμώνυμων ἔργων τοῦ Γκαίτε.

Ἡ πρώτη παραστάσις τοῦ «Φάουστ» — τῆς τραγωδίας — ἐδόθηκε τὸ 1902 τὸ Βασιλικὸ Θέατρο, με πρωταγωνιστὰς τὸν γαίμαχο ἠθοποιὸ μας 'Εδμ. Φύρστ ὡς Φάουστ, τὴ Μαρίκα Κοτοπούλη ὡς Μαργαρίτα καὶ τοὺς ἠθοποιούς Μέντζουλιαν καὶ Ζάννον στυχοὺς ῥόλους τοῦ Βαλεντίνου καὶ τοῦ Μεριστοφέλη. Τὸ ἔργο ἦταν μεταφρασμένο στὴν Ἑλληνικὴ ἀπ' τὸν αἰνεύστο ποιητὴ Χατζόπουλο.

Ἐνεῖ ἡ ἀλήθεια ὅτι ὅλοι οἱ ἠθοποιοὶ ἔβαλαν τὰ δυνατὰ τους γιὰ νὰ παρουσιάσουν κατὰ τὸ τέλει. Ἐξῆ ὁλόκληρους μῆνες μελετοῦσε ὁ Φύρστ τὸ ῥόλο του, ὡς πού νὰ πεισθῆ ὅτι ἦταν παιὶά πὲ θέσι νὰ τὸν ἐξημερῆσθῆ ἄνογα.

Ἐπειτα ἀρχίσανε ἡ πρόβες. Δὲν εἶνε ὑπερβολὴ ἀν σὰς ποῦμε ὅτι ἔγιναν πενήντα τοὐλάχιστον δοκιμαεὶς τοῦ ἔργου! Οἱ δυστυχημένους ἠθοποιοὶ εἰσέρισκαν καθημερινῶς τὸ μελετᾶ τους με τῆς διαρκεῖς γυρίσεις καὶ φωνεῖς τοῦ σκηνοθέτου Οἰκονόμου. Ἡ Κοτοπούλη ἐμαρτύρησε κυριολεκτικῶς, ὑποχρεωμένη νὰ ἐπαναλαμβάνῃ ἀρκετῆς φορεὶς κάθε μέρα, μέχρους ὅτου μείνει ἱκανοποιημένος ὁ Οἰκονόμου, τὴ σκηνὴ τῆς τελευταίας πράξεως, ἐκεῖ ὅπου ἡ Μαργαρίτα σωριάζεται καταγῆς.

Ἐπὶ τέλους ἔφτασε ἡ ἡμέρα τῆς γενικῆς δοκιμαεὶς. Ἡ σκηνὴ στολιστικῆ με εἰδικῆς σκηνογραφίης, εἰδικῶς φερεμένες ἀπ' τὴ Γερμανία, ὅπως καὶ τὰ κοστούμια τῶν ἠθοποιῶν. Ἡ πρόβα ἀρχισε στῆς 9 καὶ τελειώσε... στῆς δυνόμησι τῆς νύχτα! Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος, ὁ ὁποῖος παρακολουθοῦσε ἀνελλιπῶς ὅλες τῆς παραστάσεις καὶ τῆς γενικῆς δοκιμαεὶς τῶν ἔργων πού παίζονταν στὸ Βασιλικὸ Θέατρο, ξεθεωμένος ἀπ' τὸ πνέταφο αὐτὸ μαρτύριο, ἀνέβηκε στὴ σκηνὴ καὶ διεμαρτυροῦθη.

— Μά, κύριε Οἰκονόμου! εἰπε στὸ σκηνοθέτη. Αὐτὸ καταντάει πραγματικῆ τραγωδία... γιὰ τοὺς θεατᾶς!

Ἐπειτ' ἀπ' αὐτὸ, χρειάστηκε νὰ περικόψουν διάφορους διαλόγους τοῦ ἔργου, ὅπως ὡστε νὰ τελειώσῃ ἡ παράστασις κατὰ τῆς 2 παρα τέταρτο.

Στὴν προείποια τοῦ ἔργου, τὸ κοινόν, ἀνταμειβοντας τοὺς τόσους κόπους τῶν ἠθοποιῶν, τοὺς ἀπέθεσε κυριολεκτικῶς. Ἡ παράστασις αὐτῆ τοῦ «Φάουστ» ὑπῆρξε μιά ἀπ' τῆς μεγαλειότερες ἐπιτυχίης τοῦ καὶ ἐξεθεῖαζε στὸν ἕναν τὸ προσόντα τοῦ ἄλλου...

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἐπεμβαίνει ὁ σύγγυρος τῆς καὶ μοῦ διηγείται ἕνα χαριτωμένο περιστατικὸ σχετικὰ με τὸν ἄντρο ποιητὴ τοῦ «Γόητος», πού βρῖσκεται σήμερα στὸ Λαφνί, βεθισμένος στὰ σκοτάδια τῆς τρέλλας.

— Ἐκεῖνον τὸν καιρὸ μαζενόμαστε ὅλοι οἱ λόγιοι στὸ «Νέον Κέντρον», ὅπου εἶμας ὡς εἶδος προέδρου τὸν ἀληθινόμητο Στέφανο Μαργεζώκη. Στὸ καφενεῖο αὐτὸ μαζενόμουναν ὁ «Ἀριστος Κωμῶντης, πεινέστατος καί... χωρὶς γραβάτα, ὁ Οὐδάνης, ὁμοίως, καὶ πολλοὶ ἄλλοι νεώτεροι. Μιά μέρα λοιπόν, ἐκεῖ πού καθόμασταν ὅλοι μαζί, παρουσιάστηκε ἕνας γέρος με δασκαλιστικὴ παρουσιαστικὸ (ἦταν ἄλλωστε συνταξιογῆτος καθηγητῆς) καὶ πλησιάζοντας ζήτησε τὸ Μαργεζώκη, πού τὸν εἶχε ἀκουστά, με τὸ σκοπὸ νὰ πληροφορηθῆ γιὰ τὴν τύχη τοῦ ξεπορτισμένου γιου του. Καὶ ὅταν ὁ Μαργεζώκης τὸν ἐρώτησε ποιὸς ἦταν, ὁ καινούργιοφερμένος ἀπάντησε με θλιβερό ὕφος καὶ οὐ ἀνογα καθαρῶσα:

— Ἄχ! Εἶμαι ὁ πατήρ τοῦ ἀθλίου ἐκείνου Φιλόρα!... Γ. ΚΟΤΖΙΟΥΛΑΣ

Φύρστ καὶ τῆς Κοτοπούλη. Τὸ ἔργο ἐξακολούθησε νὰ παίζετα ἐπὶ 25 συνεχεῖς βραδείες, κ' ὕστερα σταμάτησε γιὰ λίγο διάστημα, γιὰτι οἱ ῥόλοι του ἦσαν τρομερὰ κουραστικοὶ γιὰ τοὺς πρωταγωνιστὰς. Ἀργότερα ὁ «Φάουστ» ξαναπαίχτηκε πολλῆς φορῆς ἀπὸ Ἑλληνικοὺς θιάσους, τόσο στὴν Ἀθήνα ὡς καὶ στὴν Αἴγυπτο καὶ στὴν Κωνσταντινούπολι. Ἐπίσης, ἔπειτ' ἀπὸ λίγων καιρῶν, παίχτηκε καὶ πάλι στὸ Βασιλικὸ Θέατρο, με πρωταγωνιστὰς τὸν Γαβριηλίδη καὶ τὴν Κυβέλη. Τὴ φορὰ αὐτῆ ὁ Οἰκονόμου εἶπαξε κ' ὁ ἴδιος, στὸ ῥόλο τοῦ Μεριστοφέλη.

Ὅσο γιὰ τὴν ὄπερα «Φάουστ» τοῦ Γκρουὼ, ἡ πρώτη τῆς παράστασις δόθηκε ἀπὸ τὸ Μελοδράμα τὸ 1902 στὸ Δημοτικὸ Θέατρο, με τὸ ζευγὸς Βλαχοπούλου στυχοὺς ῥόλους τοῦ Μεριστοφέλη καὶ τῆς Μαργαρίτας. Τὸ ῥόλο τοῦ Φάουστ εἶχε ὁ νεόνερος Χατζηλοῦκας, ἀργότερα δὲ ὁ Μωραΐτης, τὸ ὕστερο αὐτὸ ταλέντο πού χάθηκε τόσο πρόωρα ἀπ' τὸ θέατρο.

Καὶ τὴν ἔρχομασε στὸ «Μεριστοφέλη», τὴν ὄπερα τοῦ Μπόιτο. Τὸ ἔργο αὐτὸ παίχτηκε πολλῆς φορῆς στὴν Ἀθήνα, καθὼς καὶ στῆς ἐπαρχίης. Σὲ μιά ἀπ' τῆς παραστάσεις του, ἡ ὁποία δόθηκε ἀπὸ 22 ἔτων στὸ Βόλο, ποιὸς νομίζετε ὅτι εἶχε τὸ ῥόλο τοῦ Φάουστ; Ὁ Χατζηασπυροῦ! Μάλιστα!... Ὁ γνωστός μουσουργός, ὁ ὁποῖος εἶχε χρηματίσει καὶ ἠθοποιὸς τοῦ μελοδράματος. Ἀσφαλῶς δὲ θὰ μᾶς συγχωρήσῃ ὁ καλὸς συνθέτης ἀν ποῦμε ὅτι στὸ «Μεριστοφέλες» ἐσημείωσε ὁ θριαμβευτικῆ... ἀποτυχία! Ἐκεῖνο ὅμως πού κάνει τὴ θέσι του ἐλαφρότερον, εἶνε ὅτι, καταλαβαίνοντας τὸ λάθος του, δὲν τόλμησε νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἀπόπειρά του αὐτῆ. Ἐργατέλειρε γρηγορὰ τὸ στάδιο τοῦ ἠθοποιῶν, γιὰ νὰ γίνῃ ἕνας ἀπ' τοὺς πού καλοὺς μουσουργούς μας. Ἡ μετανόιά του αὐτῆ, ἔστω καὶ λίγο ὀψιμη, κάνει νὰ συγχωρεῖται ἡ ἁμαρτία του!...

Ἀνημονήσαμε νὰ αναφέρουμε παραπάνω, μέσα στὰ ἄλλα ἔργα τοῦ Γκαίτε, καὶ τὸ «Τραγοῦδι τοῦ Ψύλλου», μιά ἐπιτυχία τοῦ γνωστοῦ μας καλλιτέχνη τοῦ ἄσματος Πασχαλίδη, καθὼς καὶ τὴ διασκευῆ τῆς «Ἰριγένειας», στὴν ὁποία εἶπαξε ἡ Κοτοπούλη με τὸν Γαβριηλίδη. Ἐδῶ θὰ σὰς διηγηθοῦμε κ' ἕνα σχετικὸ ἀνεκδοτο χαρακτηρισμένο, ὅπως τὸ ἀκούσαμε ἀπ' τὸ στόμα τοῦ κ. Γαβριηλίδη:

— Ἐπρόκειτο, μᾶς λέει ὁ διακεκομμένος μας ἠθοποιός, νὰ παίξουμε κάποτε μαζί με τὴν Κοτοπούλη τὴν «Ἰριγένεια» στὸ θέατρο τοῦ Βόλου. Τὴν προηγούμενὴ ἡμέρα τῆς παραστάσεως, θέλοντας νὰ εἶμαι ἐλεειθέρως γιὰ νὰ μελετήσω τὸ ῥόλο μου, ἐπῆγα με μιά βάρκα σ' ἕνα νησάκι πού βρῖσκεται ἀπέναντι στὸ λιμάνι. Ἐκεῖ ἀνέβηκα σ' ἕνα λογιόκο κ' ἄρχισα νὰ ἀπαγγέλλω τὸ ῥόλο μου μεγαλοφώνως — πράγμα πού δὲν θὰ μπορούσα βέβαια νὰ τὸ κάνω μέσα στὸ ξενοδοχεῖο μου.

» Γιὰ κακὴ μου ὅμως τύχη με εἶδαν μερικὸι ψαράδες, πού ἄπλωναν τὰ δίχτυα τους στὴν παραλία. Κι' οἱ ἀπόλοικοὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι, νομίζοντας ὅτι ἔχουν νὰ κάνουν... με κανένα τρελλό, ἐπῆγαν κατατρομαγμένοι κ' ἔφεραν ἀμέσως δύο χοροφῶλακες γιὰ νὰ με πιάσουν!

» — Τί φωνάζεις ἔτσι; με ρώτησε τὸ ἕνα ἀπὸ τὰ ὄργανα τῆς τάξεως.

» — Δικαιώμα μου δὲν εἶνε;... τοῦ ἀπάντησα γελώντας, γιὰτι εἶχα καταλάβει τὴν παρεξήγησι πού εἶχε συμβῆι.

» — Τί θὰ πῆ δικαιώμα σου;... Ποιὸς εἶσαι; Τί θέλεις ἐδῶ;...

» Ἐδέησε τότε νὰ τοὺς ἐξηγήσω τί συνέβαινε, γιὰ νὰ πεισθοῦν γιὰ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ μυαλοῦ μου καὶ νὰ μ' ἀφήσουν νὰ ἐξακολουθῶ εἰλεῖθερα τὴ δουλειά μου.

Τελειώνοντας τὴν ἀνασκόπησι αὐτῆ τοῦ ἔργου τοῦ Γκαίτε στὴν Ἑλλάδα, προσθέτομε ἀκόμη ὅτι ὁ θιάσος τοῦ Μελοδράματος, ἐπὶ τῆς εὐκαιρίης τῆς ἐκατονταετηρίδος τοῦ μεγάλου ποιητοῦ, πρόκειται σὲ λίγες μέρες νὰ παίξῃ τὸν «Βέρθερο», μεταφρασμένο στὴν Ἑλληνικὴ ἀπ' τὸν μαέστρο μας κ. Λαυράγκα. Δὲν ἀμφιβάλλουμε ὅτι τὰ ἀποτελέσματα θὰ εἶνε ἐφάμιλλα τῶν εὐτυχημένων προσπαθειῶν τῶν καλῶν μας ἠθοποιῶν.

X.

Μιά σκιαγραφία τοῦ Γκαίτε. (Ἀπὸ Γερμανικὸ περιοδικό)